

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

11 maart 2008

VOORSTEL VAN DECREET

**– van mevrouw Anissa Tamsamani, de heren Dirk De Cock en Piet De Bruyn
en de dames Kathleen Helsen, Stern Demeulenaere en Laurence Libert –**

**houdende het instellen van een rookverbod in onderwijsinstellingen
en centra voor leerlingenbegeleiding**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Inleiding

De laatste jaren is het draagvlak voor een strikt rookbeleid sterk toegenomen. Het beleid heeft grote inspanningen geleverd om het roken te ontraden.

De hele antitabakscampagne in West-Europa is een goed voorbeeld van hoe de overheid met een duidelijke boodschap in een gevoelig domein van de private levenssfeer een gedragsverandering kan teweegbrengen. Die wordt door de bevolking op een verrassend positieve wijze ondersteund. Wie had een paar jaar geleden durven denken dat in al die landen roken in restaurants en cafés verboden had kunnen worden? Is het dan niet des te belangrijker dat er ook in het onderwijs een zeer duidelijk, helder en niet mis te verstaan signaal gegeven wordt?

Op scholen geldt op dit ogenblik een rookverbod in alle schoolgebouwen. Wel kan de directie eventueel voor leerkrachten in een rokerslokaal voorzien. In de buitenlucht is er geen algemeen verbod. De scholen beslissen zelf of ze roken ook op de speelplaats verbieden.

De Vlaamse Onderwijsraad adviseerde op 22 maart 2007 unaniem om vanaf 1 september 2008 een algemeen rookverbod in te voeren. Dat zou gelden voor leerlingen, maar ook voor leraren, ouders en andere personen die op de speelplaats of in de schoolgebouwen komen. We willen dat advies volgen en daartoe een voorstel van decreet indienen.

Het voorliggende voorstel van decreet, dat uitgaat van de onderwijsbevoegdheid en de onderwijsdoelstellingen in verband met gezondheidseducatie, gaat in de praktijk verder dan de federale regels in verband met roken op de werkvloer. Meer concreet laat het geen mogelijkheid om voor de leerkrachten nog in een rokerslokaal te voorzien: het is immers tegenstrijdig om leerlingen op te voeden tot niet-rokers en tegelijk toe te staan dat leerkrachten roken.

Vlaanderen

Het wettelijke kader voor activiteiten rond gezondheidspromotie in Vlaanderen wordt bepaald in het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid. Als ‘kaderdecreet’ beoogt dat decreet een algehele verbetering van de volksgezondheid, meer bepaald het behalen van gezondheidswinst op Vlaams bevolkingsniveau, om

zo te kunnen bijdragen tot een verhoging van de levenskwaliteit. Daartoe voert de Vlaamse Regering een beleid inzake preventieve gezondheidszorg. Een belangrijk element van dat beleid is het werken met doelstellingen: minstens om de vijf jaar maakt de Vlaamse Regering, op basis van een wetenschappelijk verantwoorde onderbouwing, de belangrijkste gezondheidsindicatoren en de evolutie ervan, en de stand van zaken aangaande de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen kenbaar aan het Vlaams Parlement. Per doelstelling wordt een actieplan uitgewerkt op een daartoe georganiseerde gezondheidsconferentie.

Ervaring uit landen en internationale instellingen die al langer gebruikmaken van gezondheidsdoelstellingen om hun beleid te sturen, zoals de Verenigde Staten, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Groot-Brittannië, Nederland en de WHO (Wereldhandelsorganisatie), toont aan dat het werken met doelstellingen niet enkel een betere procesbeheersing van het gezondheidsbeleid mogelijk maakt, maar ook betere resultaten oplevert.

In 2006 werd een nieuw voorstel van doelstelling voor tabak, alcohol en illegale drugs geformuleerd, dat luidt als volgt: “het realiseren van gezondheidswinst op bevolkingsniveau door het gebruik van tabak, alcohol en illegale drugs terug te dringen”.

Concreet streeft men ernaar om tegen 2015 het gebruik van tabak, alcohol en drugs terug te dringen met 25%. Voor tabak wordt het volgende streefdoel genoemd:

- bij de personen van 15 jaar en jonger is het percentage rokers niet hoger dan 11%;
- bij de personen van 16 jaar en ouder is het percentage rokers niet hoger dan 20%.

Om die doelstelling te bereiken, werden verschillende strategieën voorgesteld, waaronder de strategie van de ‘rookvrije school’. Onderzoek¹ toont namelijk aan dat scholen met een volledig rookvrije campus een lager percentage rokers hebben dan scholen zonder rookbeleid op de campus. Werken via het beleid van een school, zoals dat ook in het gezonde schoolconcept gebeurt, resulteert in effecten op dat beleid en maakt veranderingen in de fysieke en sociale omgeving ook mogelijk, vooral met betrekking tot stafontwikkeling, sociale sfeer, welbevinden enzovoort.

¹ Darling H, Reeder AI, Williams S & McGee R (2006). Is there a relation between school smoking policies and youth cigarette smoking knowledge and behaviours? *Health Education Research*, 21, 108-1105.

De ‘rookvrije school’ gaat uit van de principes van gezondheidsbevordering in het onderwijs en bestaat uit een combinatie van verschillende mogelijkheden waaronder:

- educatie rond tabaksgebruik op de verschillende onderwijsniveaus en in de verschillende leerjaren;
- structurele maatregelen die de school rookvrij maken;
- beperkende en stimulerende maatregelen, onder meer vastgelegd via een reglementering.

Met betrekking tot het educatieve onderdeel verwijzen we naar de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen die gelden in de onderwijsinstellingen. De ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor sociale vaardigheden en gezondheidseducatie zijn de geschikte instrumenten om vanuit het onderwijs aan rookpreventie op scholen te werken.

Op de lagere school wordt onder meer gewerkt aan een positief zelfbeeld: men leert de kinderen om hun eigen mogelijkheden en beperkingen te ontdekken, men leert hun zelfstandig beslissingen nemen, men leert hun ‘neen’ zeggen, men leert hun om zich te houden aan gemaakte afspraken enzovoort. Men leert kinderen ook om verantwoord om te gaan met de genotsmiddelen uit hun leefwereld: snoep, frisdrankjes, videospelletjes enzovoort. In het secundair onderwijs leert men de jongeren onder meer om eigen standpunten te formuleren tegenover genotsmiddelen, men leert dat gebruik en misbruik van genotsmiddelen gevolgen hebben voor de eigen gezondheid, de gezondheid van anderen, de sport- en leerprestaties en de sociale relaties. Scholen brengen kinderen en jongeren dus kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes bij in verschillende gezondheidsthematieken.

Ook de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) leveren al jaren een bijdrage aan de bewustmaking van jongeren voor die thema's en voor tabaksgebruik in het bijzonder.

CLB's zijn er niet alleen om ingeschakeld te worden bij individuele probleemgevallen. Ze kunnen de school helpen bij het onderbouwen van het gezondheidsbeleid. Ze kunnen ook helpen bij het analyseren van gegevens die hiervoor noodzakelijk zijn. Daarnaast kan een CLB een aanbod formuleren om ouders, leerlingen en schoolteams te ondersteunen bij gezondheidsbevordering.

Zoals al gesteld werd, werkt de educatie niet als die niet ondersteund wordt door een consequente en gelijklopende omgeving waarin alle participanten aan het schoolleven handelen conform de integrale strategie om van de school een rookvrije omgeving te maken. Uit de indicatorenbevraging van het VIG² (Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie) kon worden afgeleid dat het overgrote deel van de Vlaamse scholen een rookreglement invoerde, maar dan vooral bedoeld voor de leerlingen en niet zozeer voor de personeelsleden en de ouders.

Jongeren

Diverse onderzoeken³ geven een beeld van hoe het is gesteld met het rookgedrag van de scholieren in Vlaanderen.

We stellen vast dat 64 tot 72% van de zeventien- en achttienjarigen ooit tabak heeft gebruikt. Daaruit blijkt dat een rookbeleid op de eerste plaats moet informeren en bewust moet maken en dus jongeren ervan weerhoudt om te starten met roken. Het overgrote deel van de jongeren komt vroeg of laat in aanraking met tabak. De overheid ziet het als een pedagogische plicht om jongeren daar afdoende op voor te bereiden en daarvoor blijvend inspanningen te leveren, samen met de opvoeders, scholen, ouders enzovoort. Het moet gezegd worden dat de instellingen zich daarvoor al vele jaren inzetten.

In het schooljaar 2007-2008 trekt ook de Vlaamse Regering 150.000 euro uit voor rookpreventie in het onderwijs. De middelen gaan enerzijds naar opleiding voor CLB-medewerkers en leerkrachten in verband met dit thema, anderzijds naar concrete programma's voor scholieren.

Alarmerend is echter vooral de vaststelling dat 17% van onze scholieren regelmatig rookt! Dat wil zeggen minstens één keer per week. 14% van alle scholieren rookt zelfs dagelijks. Hieruit blijkt dat een persuasieve strategie niet volstaat en dat ook krachtdadiger ingegrepen moet worden om het tabaksgebruik te doen dalen. Hoewel de cijfers uit de onderzoeken van afgelopen jaren aantonen dat er wat het rookgedrag bij jongeren betreft een gunstige evolutie

² Verslag van de indicatorenmeting voor een rook-, voedings- en bewegingsbeleid in bedrijven en scholen in Brussel en Vlaanderen, 2006, VIG, p. 207.

³ Jongeren en Gezondheid in Vlaanderen – HBSC; Leerlingenbevraging van de Vlaamse Vereniging voor Alcohol- en Andere Drugproblemen; European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD).

is (tussen 1998 en 2005 is het ‘ooit’, ‘occasioneel’, ‘regelmatig’ en ‘dagelijks’ gebruik van tabak bij scholieren gedaald), moeten de maatregelen om het tabaksgebruik terug te dringen dus zeker blijven bestaan, en zelfs nog worden versterkt. We menen dan ook dat een uitbreiding van het rookverbod naar alle terreinen en extra-murosactiviteiten van onderwijsinstellingen noodzakelijk is. Bovendien wordt de voorbeeldfunctie die de instellingen vervullen, zo versterkt.

Een algemeen rookverbod in onderwijsinstellingen en centra voor leerlingenbegeleiding

Het koninklijk besluit van 15 mei 1990 stelt dat op school niet mag worden gerookt in gesloten ruimtes waartoe de leerlingen toegang hebben. Dat rookverbod geldt altijd, dus ook buiten de schooluren, en ook voor niet-leerlingen. Uitzonderingen voor open dagen, oudercontacten en schoolfeestjes zijn dus niet mogelijk.

Het koninklijk besluit van 19 januari 2005 betreffende de bescherming van de werknemers tegen tabaksrook garandeert een rookvrije arbeidsomgeving. De werkgevers zijn verantwoordelijk voor de toepassing van die regelgeving. Volgens dit koninklijk besluit is het wel nog mogelijk dat de werkgevers bij wijze van gunst een rookkamer inrichten.

Toegepast in het onderwijs, betekent het dat de ruimtes waar de leerlingen komen (klassen, gangen, de refter, de cafetaria, de sportzalen, het sanitair enzovoort) al sinds 1990 rookvrij moeten zijn. De scholen beslissen zelf of ze roken op de speelplaats verbieden en een rookkamer voor leerkrachten inrichten.

Een decreet op een algemeen rookverbod in alle onderwijsinstellingen en op alle terreinen, ook in de openlucht, kan het proces om tot een rookvrije school te komen ondersteunen. Bovendien bestaat er in Vlaanderen een draagvlak om een algemeen rookverbod op scholen in te voeren. Op verzoek van de Vlaamse minister van Onderwijs adviseerde de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) – samengesteld uit onder meer de onderwijsnetten en vakbonden – unaniem om in de scholen een algemeen rookverbod in te voeren vanaf 1 september 2008. Dat verbod moet volgens de Vlor gelden voor alle leerlingen, ouders en andere personen die op de terreinen van de instellingen en in de gebouwen komen, of die aan extra-murosactiviteiten deelnemen. Met dit voorstel van decreet wensen wij zo’n rookverbod daadwerkelijk op te leggen.

2. Artikelsgewijze toelichting

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Bevoegdheidsbepaling

De regelgeving over een rookverbod in onderwijsinstellingen en centra voor leerlingenbegeleiding heeft raakvlakken met verscheidene bevoegdheidsdomeinen. Zodoende kan de regelgeving vanuit verschillende bevoegdheden van toepassing zijn in verband met het rookverbod.

- De federale overheid is op grond van de bevoegdheid inzake volksgezondheid bevoegd om regelgeving uit te vaardigen die een rookverbod instelt in openbare plaatsen.
- Vanuit de bevoegdheid inzake welzijn op het werk heeft de federale overheid regels vastgelegd ter bescherming van werknemers tegen tabaksrook.

Doordat instellingen onder beide regelingen vallen (openbare plaatsen en werkomgeving) die een cumulatieve toepassing krijgen, geldt er op dit ogenblik enkel nog een mogelijkheid om te roken in niet-gesloten ruimtes en eventueel in een rookruimte voor werknemers.

Vanuit de gemeenschapsbevoegdheid inzake onderwijs kan de gemeenschap zelf een regeling treffen met betrekking tot roken op school, op voorwaarde dat die regeling niet minder streng is dan de federale regeling. De onderwijsbevoegdheid houdt immers ook de bevoegdheid in om op het vlak van gezondheidsopvoeding initiatieven te nemen. De vakoverschrijdende eindtermen inzake gezondheidsopvoeding maken daarvan deel uit en bevatten zowel voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs aspecten die specifiek gaan over tabak.

Via de eindtermen en ontwikkelingsdoelen wordt jongeren een gezonde en veilige levensstijl bijgebracht als basis voor een kwaliteitsvol leven. Om doeltreffend te zijn, moet gezondheidseducatie in de klas aangevuld en ondersteund worden door een consequente

en gelijklopende omgeving, waarin alle participanten aan het schoolleven (leerlingen, personeelsleden, bezoekers) handelen conform de integrale strategie om van de school een rookvrije omgeving te maken. Gezien die pedagogische invalshoek geldt het rookverbod evenzeer buiten de school, bij extra-murosactiviteiten. Overigens geldt bij dat soort gelegenheden op vele momenten nu al een rookverbod op basis van bovengenoemde rechtsbronnen. Dezelfde argumentatie gaat op om het rookverbod in de centra voor leerlingenbegeleiding te rechtvaardigen.

Als rechtsbron voor dat beleid wordt verwezen naar de Kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie van 21 mei 2003 inzake de bestrijding van het tabaksgebruik, die bij decreet van 14 oktober 2005 door Vlaanderen werd aangenomen, en die intussen ook door België is geratificeerd en in werking getreden. We verwijzen naar artikel 14 van de kaderovereenkomst, waarin de partijen zich ertoe verbinden maatregelen te nemen voor de terugdringing van de vraag in verband met tabaksverslaving.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt de terminologie van het decreet en geeft duidelijkheid met betrekking tot de reikwijdte en het toepassingsgebied. De belangrijkste definities zijn:

– Infrastructuur

Met de term ‘infrastructuur’ vatten we het geheel van gebouwen en terreinen van de school of het CLB. Belangrijk daarbij is dat ook alle open ruimtes eronder worden begrepen, inclusief speelplaatsen, schooltuinen of schoolparken enzovoort.

De definitie moet op de meest brede wijze worden geïnterpreteerd.

– Instelling

De definitie beperkt de reikwijdte van het rookverbod. Het rookverbod is van toepassing op alle instellingen van het leerplicht- en kleuteronderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

– Open en gesloten plaatsen

De definities maken een duidelijk onderscheid tussen wat in de spreektaal bedoeld wordt met ‘buiten’ of ‘binnen’. De definitie is overgenomen uit artikel 1 van het koninklijk besluit van 13 december 2005 tot het verbieden van het roken in openbare plaatsen, met die toevoeging dat ook

een ruimte waar een overdekking is in ieder geval als een gesloten plaats beschouwd wordt.

– Extra-murosactiviteit

De definitie van extra-murosactiviteit wordt omschreven in artikel 3, 14°bis, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1977, en geëxpliciteerd in de omzendbrief ‘Extra-murosactiviteiten in het secundair onderwijs’ (referentie: SO/2004/06).

Een extra-murosactiviteit wordt daarin omschreven als een activiteit die aan de volgende criteria voldoet:

- a) biedt een onderwijzende en opvoedende meerwaarde en mag niet exclusief toeristisch of recreatief van aard zijn. Er moet een directe of indirecte band bestaan met het opvoedingsproject in het algemeen of het lesprogramma in het bijzonder, zodat de afwerking van de goedgekeurde leerplannen op geen enkele wijze in het gedrang wordt gebracht;
- b) moet aangepast zijn aan het profiel van de betrokken leerlingen;
- c) vindt op een andere locatie dan een vestigingsplaats van de onderwijsinstelling plaats;
- d) is geen leerlingenstage (waarvoor afzonderlijke richtlijnen gelden);
- e) wordt georganiseerd voor tenminste één klas- of leerlingengroep (een uitbreiding naar alle leerlingen van één of meer structuuronderdelen, graden, onderwijsvormen of zelfs de volledige leerlingenbevolking is derhalve mogelijk);
- f) is qua duurtijd niet aan een minimum of maximum onderworpen (dus ook activiteiten van niet langer dan één dag vallen onder onderhavige regeling). Het is niet uitgesloten dat de activiteit occasioneel één of meer dagen van een weekend of van een vakantie- of verlofperiode bestrijkt. In het kader van de vigerende regelgeving op de organisatie van het schooljaar, is het evident dat extra-murosactiviteiten vaak een afwijking op de gebruikelijke lesspreiding inhouden.

– Rook

Onder het rookverbod valt elk gebruik van tabak, van producten op basis van tabak of van soortgelijke producten.

De definitie van roken is overgenomen uit artikel 1 van het koninklijk besluit van 13 december 2005 tot het verbieden van het roken in openbare plaatsen.

– Schoolreglement

De definitie is overgenomen uit het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

– Reglementen met betrekking tot het ter beschikking stellen van infrastructuur van schoolinstellingen en CLB's aan derden

De definitie vat de verscheidene reglementen en contractuele verbintenissen waarin de voorwaarden van de verhuur en/of het gebruik van delen van of het geheel van de infrastructuur van schoolinstellingen en CLB's worden vastgelegd.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied van het decreet. Het decreet is van toepassing op alle instellingen uit het leerplicht- en kleuteronderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

Aangezien het rookverbod uitgaat van een opvoedkundige opdracht ten aanzien van jongeren, wordt het verbod tot die niveaus beperkt.

Het decreet is niet van toepassing op het deeltijds kunstonderwijs, de basiseducatie, het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs, in zoverre die vormen van onderwijs geen activiteiten verrichten binnen de infrastructuur van de instellingen uit het leerplicht- en kleuteronderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding tussen 06.30 en 18.30 uur.

HOOFDSTUK II

Gezondheidsbescherming en rookverbod

Artikel 4

Artikel 4 van het decreet beschrijft de bepalingen van het rookverbod in onderwijsinstellingen en centra voor leerlingenbegeleiding. Het rookverbod is driedig.

In een eerste regel wordt het rookverbod geldend in de gesloten ruimte, zijnde de gebouwen en leslokalen van de instellingen, herbevestigd. Dat verbod was al van toepassing op scholen op basis van het koninklijk besluit van 13 december 2005 tot het verbieden van het roken in openbare plaatsen. Op dat verbod worden voortaan geen uitzonderingen meer toegepast. Een rooklokaal voor de personeelsleden van de instelling valt niet te rijmen met een consequente en gelijklopende omgeving, waarin alle deelnemers aan het schoolleven (leerlingen, personeelsleden, bezoekers) handelen conform de integrale strategie om van de instelling een rookvrije omgeving te maken. De Vlaamse Gemeenschap verstrengt dan ook uitdrukkelijk de federale regels hieromtrent voor de onderwijsinstellingen en centra voor leerlingenbegeleiding.

Een tweede regel breidt het rookverbod uit tot alle open plaatsen op het grondgebied van de instelling tussen 06.30 en 18.30 uur.

Het rookverbod gaat in om 06.30 uur 's ochtends. Dat tijdstip wordt door Kind en Gezin vastgelegd als het beginuur van de gewone kinderopvang overdag. Het is vanzelfsprekend dat het rookverbod van kracht is wanneer de leerlingen zich op school bevinden, met inbegrip van de voorschoolse kinderopvang. Hier wordt er daarom redelijkerwijs vanuit gegaan dat in normale omstandigheden er kleuters en leerlingen op school aanwezig kunnen zijn vanaf 06.30 uur.

Het rookverbod loopt af om 18.30 uur 's avonds. Dat is het tijdstip dat wordt aangegeven door Kind en Gezin als het einduur van de kinderopvang overdag. Bovendien is dit ook het tijdstip waarop de avondstudie op de meeste secundaire scholen afloopt.

De beperking van het rookverbod in de tijd laat de mogelijkheid bestaan voor scholen en centra om het roken toe te staan in de open plaatsen op tijdstippen waarop er zich geen leerlingen van het kleuter- en leerplichtonderwijs op het grondgebied bevinden. Oudercontacten en avondonderwijs zijn daarvan voorbeelden voor zover die niet plaatsvinden tussen 06.30 en 18.30 uur.

In een derde regel wordt het rookverbod verder uitgebreid naar alle extra-murosactiviteiten tussen 06.30 en 18.30 uur. De definitie van een extra-murosactiviteit wordt in artikel 1 verduidelijkt. De definitie geeft verschillende kenmerken aan waaraan een activiteit moet voldoen om als 'extra muros' te worden aangemerkt.

Eén kenmerk is echter bepalend en doorslaggevend wanneer daarbij twijfel rijst. Er moet met name een directe of indirecte band bestaan met het opvoedingsproject of het lesprogramma. Met die voorwaarde wordt expliciet verwezen naar de pedagogische opdracht van de instelling.

De tijdsbeperking van het rookverbod bij extra-murosactiviteiten wordt ingegeven vanuit dezelfde argumentatie. Bovendien wil de wetgever niet té dirigistisch optreden ten aanzien van de individuele vrijheid van elke persoon.

Het rookverbod is in dezen redelijkerwijze enkel van toepassing op de personeelsleden en leerlingen van de instelling en kan dan ook geen betrekking hebben op derden, tenzij zij participeren aan een extra-murosactiviteit.

Net zoals iemand ‘afwezig’ kan zijn uit de infrastructuur van de instelling, kan men ook ‘afwezig’ zijn bij een extra-murosactiviteit. Als een leraar of derde zich in de nabijheid bevindt van een extra-murosactiviteit, maar niet zichtbaar is én niet participeert aan de activiteit, valt hij niet onder het rookverbod. Voor leerlingen en leerkrachten is het belangrijk dat daarover lokaal duidelijke afspraken worden gemaakt.

Artikel 5

Om het rookbeleid kenbaar te maken aan alle aanwezigen op het grondgebied van de instelling, wordt van de instellingen verwacht dat zij de nodige verbodstekens afficheren in de infrastructuur.

Zo willen we de bewustmaking in verband met het algemene rookverbod op scholen waar de regeling nieuw is, vlotter doen verlopen.

Ook daarna wordt het rookbeleid van de instelling op die wijze duidelijk visueel kenbaar gemaakt aan iedereen die de instelling betreedt.

Artikel 6

Het rookverbod wordt opgenomen in het schoolreglement van de onderwijsinstellingen.

Het schoolreglement wordt ondertekend door de ouders bij de inschrijving van het kind in de onderwijsinstelling. Hiermee geven de ouders te kennen dat zij kennis hebben genomen van en akkoord gaan met het reglement, inclusief het rookverbod en de sancties bij het overtreden van het verbod.

Het rookverbod wordt eveneens opgenomen in het arbeidsreglement van de instelling. Krachtens dit decreet wordt de instelling verantwoordelijk gesteld voor het voeren van een krachtdadig en effectief rookbeleid. Samen met het rookverbod worden ook de sancties ten aanzien van de personeelsleden van de instelling bij overtreding van het verbod, opgenomen in het arbeidsreglement. In het lokaal sociaal overleg moet de instelling tot een gedragen en toereikende regeling komen in overleg met de sociale partners. Daarna wordt de regeling opgenomen in het arbeidsreglement zodat alle personeelsleden er kennis van kunnen nemen.

De infrastructuur van scholen en CLB's wordt door de eigenaars en de instellingen vaak verhuurd aan of ter beschikking gesteld aan derden. Om ook derden die de infrastructuur gebruiken onder de bepalingen van het rookverbod te doen vallen, moeten de desbetreffende bepalingen van het rookverbod opgenomen worden in de afspraken tussen de instellingen en de andere gebruikers van de infrastructuur.

Artikel 7

In dit artikel wordt de plicht om het rookverbod te organiseren expliciet toegewezen aan de directie van de instelling. Het beleid inzake roken richt zich op de volgende drie aspecten.

De instelling voert een doeltreffend beleid om het rookverbod te handhaven. Daarmee wordt bedoeld dat de instelling een actief antirookbeleid voert. Naast de minimale decretaal vastgelegde maatregelen doet zij, binnen de grenzen van wat haalbaar en redelijk is, alle inspanningen om het rookverbod te laten gelden.

De instelling controleert de naleving van het verbod. De instelling wordt hiermee verantwoordelijk gesteld voor de controle van de personeelsleden, de leerlingen en de bezoekers van de instelling wat de naleving van het rookverbod betreft.

Volgend op de vaststelling van eventuele overtredingen, legt de instelling overtreders sancties op, conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het school- of arbeidsreglement.

Artikel 8

Vanuit haar interpretatie van de pedagogische opdracht kan de instelling zelf een regeling treffen met betrekking tot roken, op voorwaarde dat die regeling niet minder streng is dan de regeling die in

dit decreet wordt opgelegd. De instelling kan dus het rookverbod uitbreiden, indien zij dit wenst.

De bepalingen van het rookverbod, opgenomen in dit decreet, bepalen de minimale regels waaraan het roken in de infrastructuur van de instellingen en bij extra-murosactiviteiten onderhevig is. De school of het centrum kan hieraan extra beperkingen toevoegen binnen de grenzen van de pedagogische verantwoordelijkheid en de wettelijke beperkingen inzake het grondgebied van de instelling.

Het rookverbod kan bijvoorbeeld in de tijd uitgebreid worden. Activiteiten die binnen de infrastructuur plaatsvinden in het weekend of tussen 18.30 en 6.30 uur, kunnen in het rookverbod worden opgenomen.

Ook voor extra-murosactiviteiten kan het rookverbod uitgebreid worden in de tijd. Hierbij moet echter rekening gehouden worden met de individuele vrijheid van elke persoon. Het kan bijvoorbeeld niet de bedoeling zijn om tijdens een schoolreis van verscheidene dagen dag en nacht een absoluut rookverbod op te leggen aan leraren, leerlingen of participerende derden. De leraar kan daarentegen tijdens de volledige duur van de reis wel verantwoordelijk zijn voor de veiligheid en opvoedkundige begeleiding van de leerling.

Hier moet een evenwicht worden gevonden tussen de pedagogische opdracht van de instelling en de individuele vrijheid van elke persoon, zodat beide voldoende worden gegarandeerd.

HOOFDSTUK III

Controle

Artikel 9

In artikel 9 wordt de bevoegdheid van wettelijke controle op de instellingen toegewezen aan de onderwijsinspectie en de inspectie van de centra (zoals bedoeld in het decreet van 17 juli 1991 betreffende inspectie, Dienst voor Onderwijsontwikkeling en pedagogische begeleidingsdiensten).

Die bevoegdheid behelst niet de controle op de naleving van het rookverbod door de personeelsleden, leerkrachten of anderen. De controle op de naleving wordt aan de instellingen zelf overgelaten. Klachten over de toepassing van het rookbeleid worden dan

ook aan de bevoegde instanties gericht, namelijk de inrichtende macht van de instelling.

De inspectie is wel bevoegd om de inspanningen te beoordelen die de instellingen krachtens dit decreet moeten leveren om het rookverbod te handhaven. Zij doet dat tijdens de doorlichtingen en neemt de beoordeling op in haar advies aan de minister.

De inspectie controleert in welke mate de instelling een doeltreffend beleid voert om het rookverbod kenbaar te maken en te handhaven, controle uitoefent over de naleving van het verbod en optreedt tegen overtreders, conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het school- of personeelsreglement (artikelen 5, 6 en 7).

Klachten over de niet-toepassing van het rookverbod of een te laks rookbeleid zijn dan ook ontvankelijk bij de inspectie. Ernstige of herhaaldelijke overtreding kan aanleiding geven tot een onderzoek ter plaatse door de inspectie, waarna de inspectie de minister van Onderwijs op de hoogte kan stellen, indien zij dat nodig acht.

De bevoegdheid van de inspectie met betrekking tot die controle wordt versterkt door de bepalingen van artikelen 10, 11, 12 en 13. Hierin wordt de rol van de instelling met betrekking tot de handhaving van het rookverbod toegevoegd aan de erkenningsvoorwaarden. De inspectie is bevoegd om na te gaan of een instelling daar blijvend aan voldoet.

HOOFDSTUK IV

Wijzigingsbepalingen

Artikelen 10, 11, 12 en 13

Een rookverbod in de onderwijsinstellingen en CLB's moet op verschillende manieren worden bewerkstelligd. In de voorgaande artikelen werd erop gewezen dat de toepassing van het rookverbod in de eerste plaats een opdracht is van de onderwijsinstellingen en CLB's. Zij zijn het die op lokaal niveau de leerlingen en personeelsleden bewust maken, informeren, begeleiden en, indien nodig, hen aan een sanctie onderwerpen.

Toch kan de Vlaamse Gemeenschap de verwezenlijking van haar doelstelling slechts garanderen als zij

de instellingen ook kan opleggen om dit rookbeleid effectief toe te passen. Er wordt ervoor gekozen om aan de erkenningsvoorwaarden van de instellingen de plicht toe te voegen om 1. een doeltreffend beleid te voeren om het rookverbod kenbaar te maken en te handhaven, 2. controle uit te oefenen over de naleving van het verbod, en 3. overtreders te bestraffen, conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het school- of arbeidsreglement. Door die voorwaarde aan de lijst toe te voegen, wordt de instelling ertoe verplicht. Doet zij dat niet, dan voldoet zij niet langer aan de erkenningsvoorwaarden en kan zij haar erkenning verliezen. Verlies van erkenning kan leiden tot sluiting van de instelling.

Die bepaling vereist een toevoeging aan de erkenningsvoorwaarden van scholen en CLB's in de verschillende niveaudecreten:

- a) voor het basisonderwijs: in artikel 62 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;
- b) voor het secundair onderwijs: in artikel 24bis van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de onderwijswetgeving (recent gewijzigd in het decreet van 7 juli 2006 betreffende het Onderwijs XVI);
- c) voor de centra voor leerlingenbegeleiding: in artikel 41 van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding.

Artikel 14

De invoering van een algemeen rookverbod in onderwijsinstellingen en CLB's werd geruime tijd geleden aangekondigd. De minister, bevoegd voor het onderwijs, en de minister, bevoegd voor de volksgezond-

heid, nemen ook verschillende initiatieven, gericht op de rookpreventie, rookstopbegeleiding enzovoort.

De instellingen hebben ruim de tijd gehad om zich hierop voor te bereiden. Het rookverbod gaat in bij het begin van het volgende schooljaar, namelijk op 1 september 2008.

Anissa TEMSAMANI

Dirk DE COCK

Piet DE BRUYN

Kathleen HELSEN

Stern DEMEULENAERE

Laurence LIBERT

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° arbeidsreglement: arbeidsreglement zoals bedoeld in de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen;
- 2° basisonderwijs: het gewoon en buitengewoon basisonderwijs, erkend, gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap;
- 3° CLB: centrum voor leerlingenbegeleiding zoals bedoeld in het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding;
- 4° extra-murosactiviteit: extra-murosactiviteit zoals omschreven in artikel 3, 14°bis, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;
- 5° gesloten plaats: alle plaatsen die deel uitmaken van de infrastructuur van de instelling, die door wanden worden afgesloten van de omgeving of voorzien zijn van een plafond;
- 6° infrastructuur: alle gebouwen en terreinen die behoren tot de instelling;
- 7° inspectie: de onderwijsinspectie en inspectie van de centra zoals bedoeld in het decreet van 17 juli 1991 betreffende inspectie, Dienst voor Onderwijsontwikkeling en pedagogische begeleidingsdiensten;
- 8° instelling: elke onderwijsinstelling of elk CLB;
- 9° open plaats: alle plaatsen die deel uitmaken van de infrastructuur van de instelling en die niet als gesloten plaats worden beschouwd;

10° onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel, waar onderwijs georganiseerd wordt en dat onder het bestuur staat van één directeur van het basisonderwijs of het secundair onderwijs;

11° schoolreglement: het document waarin de verhouding tussen inrichtende macht, ouders en leerlingen wordt geregeld en dat ten minste de orde- en tuchtregeling, de examenregeling en de interne beroepsprocedures omvat;

12° secundair onderwijs: het voltijds secundair onderwijs, het buitengewoon secundair onderwijs, het deeltijds beroepssecundair onderwijs en het deeltijds secundair zeevisserijonderwijs, erkend, gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap;

13° roken: het roken van producten op basis van tabak of van soortgelijke producten;

14° reglementen met betrekking tot het ter beschikking stellen van infrastructuur van schoolinstellingen en CLB's aan derden: alle reglementen en contractuele verbintenissen waarin de voorwaarden van de verhuur en/of het gebruik van delen van of het geheel van infrastructuur van schoolinstellingen en CLB's worden vastgelegd.

Artikel 3

Dit decreet is van toepassing op alle instellingen uit het leerplichtonderwijs, het kleuteronderwijs en de CLB's.

HOOFDSTUK II

Gezondheidsbescherming en rookverbod

Artikel 4

Het is verboden te roken in de gesloten plaatsen van de instellingen.

Het is verboden te roken in de open plaatsen van de instellingen op weekdays tussen 06.30 uur 's morgens en 18.30 uur 's avonds.

Het is verboden te roken tijdens extra-murosactiviteiten tussen 6.30 uur 's morgens en 18.30 uur 's avonds.

Artikel 5

De instellingen brengen in hun infrastructuur rookverbodtekens aan zodanig dat ieder die aanwezig is, er kennis van kan nemen.

Artikel 6

De onderwijsinstellingen nemen de bepalingen van het rookverbod op in het schoolreglement. De onderwijsinstellingen en de CLB's nemen de bepalingen van het rookverbod op in het arbeidsreglement en in de reglementen met betrekking tot het ter beschikking stellen van infrastructuur van schoolinstellingen en CLB's aan derden

Hierbij geven de instellingen aan op welke wijze de overtreding van het rookverbod wordt gesanctioneerd.

Artikel 7

De instelling voert een doeltreffend beleid om het rookverbod te handhaven. Ze controleert de naleving van het verbod en treedt op tegen overtreders conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het school- of arbeidsreglement.

Artikel 8

De instelling kan het rookverbod, vermeld in artikel 4, desgewenst aanvullen met extra maatregelen. Die aanvullingen kunnen enkel een meer restrictieve uitwerking hebben ten aanzien van het rookverbod, vermeld in artikel 4, en worden eveneens conform artikelen 5 en 6 bekendgemaakt.

HOOFDSTUK III

Controle

Artikel 9

De inspectie controleert tijdens haar doorlichtingen de uitvoering van de bepalingen in artikelen 5, 6 en 7.

HOOFDSTUK IV

Wijzigingsbepalingen

Artikel 10

Aan artikel 62, §1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, gewijzigd bij de decreten van 14 juli 1998, 1 december 1998, 13 juli 2001, 28 juni 2002 en 14 februari 2003, wordt een punt 12° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“12° een doeltreffend beleid voert om het rookverbod kenbaar te maken en te handhaven, controle uitoefent over de naleving van het verbod en overtreders sancties oplegt, conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het school- of arbeidsreglement.”.

Artikel 11

Aan artikel 24bis, §1, van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, ingevoegd bij het decreet van 7 juli 2006, opgeheven voor het volwassenenonderwijs bij het decreet van 15 juni 2007 en gewijzigd bij het decreet van 2 juni 2007, wordt een punt 17° toegevoegd dat luidt als volgt:

“17° een doeltreffend beleid voert om het rookverbod kenbaar te maken en te handhaven, controle uitoefent over de naleving van het verbod en overtreders sancties oplegt, conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het school- of arbeidsreglement.”.

Artikel 12

In artikel 24ter, §1, van dezelfde wet, ingevoegd bij het decreet van 7 juli 2006, opgeheven voor het volwassenenonderwijs bij het decreet van 15 juni 2007 en gewijzigd bij het decreet van 2 juni 2007, worden de woorden “1° tot en met 12°” vervangen door de woorden “1° tot en met 12° en 17°”.

Artikel 13

Aan artikel 41 van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding,

gewijzigd bij het decreet van 28 juni 2002, wordt een punt 15° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“15° een doeltreffend beleid voert om het rookverbod kenbaar te maken en te handhaven, controle uitoefent over de naleving van het verbod en overtreders sancties oplegt, conform het eigen sanctiebeleid zoals vermeld in het arbeidsreglement.”.

HOOFDSTUK V

Inwerkingtredingsbepaling

Artikel 14

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2008.

Anissa TEMSAMANI

Dirk DE COCK

Piet DE BRUYN

Kathleen HELSEN

Stern DEMEULENAERE

Laurence LIBERT
